

Có cách nào cứu nước hay không?

Thành phố Istanbul

Sau một chuyến đi gần đây, tôi muốn có dịp bày tỏ lòng kính trọng đối với người Thổ Nhĩ Kỳ. Chuyến nước đó có 6 ngày, một ngày ở Izmir và 5 ngày ở Istanbul, tôi đi không có mục đích nào hay động cơ, cho nên có nhiều thời giờ tiếp xúc với những người dân bình thường hàng ngày. Phải thú thực, trước đây tôi không biết gì về họ ngoài những điều được trong sách vở. Khi nhìn thấy họ sống, gặp gỡ những người khác, mới thấy thần kỳ.

Trước hết là phúc tính sạch sẽ, trật tự, kỷ luật của những nơi công cộng như đường sá, chợ búa, đặc biệt là các trạm xe điện. Chúng biểu lộ tinh thần trọng công ích của người dân. Trong mấy ngày ở thành phố Istanbul, tôi cảm giác nhiên không thấy ai gian lận khi sống hay tham gia xe điện trong khi họ tham gia cạnh giới rất dễ dãi. Phải chăng là tôi vì mình vẫn có thói quen gian lận, hoặc sống cảm nhận những người gian lận quen nên nghĩ như vậy? Thực tình không biết! Một lần tôi cũng cảm giác nhiên như vậy khi ngồi đi xe buýt ở bên Đức, một người nước ngoài bên cạnh. Có ai để lại một tờ báo hàng ngày gặp sạch sẽ trên băng ghế. Một lúc, người đàn ông ngồi cạnh tôi bỗng cầm tờ báo bỏ vào thùng rác, rút ra một tờ báo, cũng đúng là tờ báo để bên cạnh chỗ ông ta ngồi. Tôi sao ông ta không nhặt tờ báo kia lên để mà lại bỏ đi mà mua một tờ khác gì thế? Chỉ có thể giải thích là trong xã hội này người ta có tính như vậy, không ai lấy của người khác dùng làm của mình, dù là một vật nhỏ người ta đánh rơi hay bỏ quên. Khi nhìn thấy mình cảm giác nhiên trước hành vi của người ta, tôi cũng cảm thấy xấu hổ.

Tôi đã quan sát các trạm xe điện trong suốt mấy ngày ở Istanbul. Xe điện ở đây không có người soát vé, cũng không bán vé; vào cửa hành khách đến quầy hàng để mua những “đồng sừng” bằng nhựa gọi là “giấy đồng,” viết jeton giấy như tiền Pháp, vào bên trong rồi thì lên tàu. Trạm xe điện chỉ có theo đường phố rất trọng trọng, gần như ai có ý gian thì cảm giác vào cũng được, hiếm khi có một người nào mà cảm giác được phước được đó. Người kiểm soát là người vào trạm xe, có hai ba cửa tay viết quay cho khách đi qua, sau khi bỏ đồng sừng vào.

Trạm xe điện không có người gác, không có tiếng ồn hay hàng rào kiên cố bao bọc; chỉ có một trạm

plastic trong veo cao đến thốt lên ng, kéo dài chừng mấy trăm mét, ngăn lối đi ngang và buộc đi bên đường rồi y xe đi n. Người băng qua đường có thể đi lên chòm y buộc là vào trong trộm đi xe rí. Nhưng không thấy ai làm như vậy cả. Không thấy người nào đi vòng quanh máy thu tín để buộc vào, mặc dù chòm buộc lên chòm t hai buộc thôi là đi quanh đường. Không thấy cả những hực sinh nghi chòm nào như y qua hàng rào plastic để vào trộm xe, như tôi đã thấy nhiều lần ở nhiều thành phố ở Âu Châu. Có lẽ người dân ở đây, một thành phố 10 triệu dân và rất đông du khách, có lối sống thốt thà, lối nghĩ thì như vậy thì nhiều đi đã quen rồi!

Đi u đáng phục nhất là đường sá và các trộm xe đi n rất sạch sẽ, trong khi ngoài đường cũng có nhiều người ăn kẹo hoặc hút thuốc. Ở Singapore chính quyền đã cấm nhai “kẹo cao su” cấm đường người dân không vứt giấy bao kẹo hoặc thuốc đi, nhưng ở đây thì họ không cấm. Hàng quà bán trên lối đường rất nhiều, hợp đến nhất là món hột dẻ nướng nóng hổi. Khi mua hột dẻ, người bán hàng luôn luôn đưa thêm một cái bao cho khách để đựng và hột sau khi ăn. Trong một trộm xe đi n có bà tôi thấy một thanh niên đáng dẻ công nhân đang ăn hột dẻ mà tay không cầm cái bao đựng và. Anh ta buộc miệng buộc dẻ ở trên miệng rồi phớt, đi tìm cái chẩu đựng rác bằng kim loại, buộc những và hột dẻ vào. Giở đấm đông người đi đường chẩu xe, nếu anh ta có bị miệng miệng và thuốc đi chẩu cũng chẩu ai để ý!

Bà khác, thấy một người đàn ông đến 30 tuổi hút xong đi u thuốc, đi tìm chẩu đựng rác để cuống đi u thuốc rồi ném vào. Tôi thì hỏi thăm đường với anh ta để làm quen. Khi lên tàu, tôi tiếp tục nói chuyện và được biết anh là một sinh viên đã học chuyên về Văn Chương ở Đ c. Nhưng mà đích tôi làm quen chẩu để sau cùng hỏi anh ta một câu: Tại sao anh không vứt cuống đi u thuốc xuống đường, như tôi thấy những người ở M, người Pháp vẫn làm ở ngoài đường? Tại sao anh lại một công, đến ở trên miệng, tìm đúng nơi để vứt bỏ một mẩu rác nhỏ như thế? Tôi trả lời đến nay tôi chỉ thấy người ở Đ c, người Nhật có lối sống rất tôn trọng luật mà thôi! Tại sao những người ở Th, Nhĩ K tôi gặp đều có tinh thần luật như vậy? Có phải trong trộm ng học người ta vẫn dạy anh em bé phải sống có luật hay không? Hay là giáo dục trong gia đình? Anh buộc trẩu chẩu, nhún vai, có vẻ không biết trả lời ra sao. Có lẽ anh đã tiếp nhận thói quen như vậy từ bé, và thấy ai ở chung quanh cũng làm như vậy, cho nên không bao giờ đặt câu hỏi đó. Một dân tộc văn minh thì hẳn trong lối sống tôn trọng những gì là công cộng, nghĩ đến người khác. Đi u đó biết là ra ngay trong cuộc sống hàng ngày khi họ gặp đường sá sạch sẽ.

Tôi mặc t-shirt xù hay hút thuốc, cho nên khi đến chẩu thì đường chú ý đến cả chẩu, hành vi của những người khi hút xong đi u thuốc. Thú thật là bây giờ mới lần đầu tiên khi châm xong còi thuốc, tính vứt que diêm tắt xuống đường, tôi bằng những ngừng, ngừng tay không ném công mà cịn thốt nhét vào que đóm đã tắt vào lối trong bao diêm. Đó là sau khi được chẩu ng kiến thói quen tắt cả những người khác. Lần đầu du lịch ở Nhật Bản tôi đã ngạc nhiên khi buộc ra khỏi cửa một công ty hay cửa khách sạn, quán ăn, thấy những tấm bằng nhỏ trên tường ghi “Đây là chẩu hút thuốc.” Tôi ngạc nhiên: Ra ngoài đường rồi thì đường mình được tự do hút, tại sao phải ý thức bằng lên báo mình được phép hút làm gì? Khi chú ý nhìn, mới thấy ở các tấm bằng đó bao giờ cũng có một cái khay để gạt tàn thuốc lá, đường để trên một cái thùng khá cao và ở trên tay. Sau tôi mới để ý thấy dẻ trên lối đường những nơi đông đúc ở Tokyo cũng có những cái gạt tàn và tấm biển như vậy. Và nhìn xuống đường thì họ như không thấy mẩu tàn thuốc lá nào.

Một bà đi đường hút thuốc trộm một khách sạn gần chân núi Phú Sĩ, thấy một đám đông người ở Á Đông ở gần bên trong, tôi hỏi người Nhật họ nghĩ đến viên du lịch: Anh có biết những người ở n

ào kia thì nó có nào thì hay không? Sau khi trở lại, anh ta lại đi nói, Họ đã dấy loạn! (Dirty, là chửi anh dưng). Tôi hỏi: Dấy thì nào? Anh đưa tay lên làm cái chửi mà tôi ngó i hút thuốc, xong làm thêm cái chửi ném mạnh đi u hút thuốc xong đi, rồi lấy bàn chân day day trên mặt đất! Tôi hiểu, anh chê nhúng nhúng đó dấy vì họ hút thuốc xong là vứt thuốc đi, không tìm cái gì tởn thuốc mà bỏ vào! Bởi giờ tôi hiểu rõ hơn lý do thì sao ở ngoài phố ngó i ta cũng đi nhúng cái gì tởn thuốc lá! Tôi thành thật nói với anh: Sato San, ngó i nào biết lấy giờ đi p tởn tởn thuốc đi thì là họ còn lịch sự, còn văn minh đấy. Ở nhieu nơi ngó i ta hút thuốc xong cái thì vứt thuốc đi, đi u hút thuốc tàn vứt n tởp tởc cháy, khói cái thì bốc lên bốc ngó i khác phố hít vào, anh biết không? Vì tôi ái hảo, tôi không nói thì ng là ở nó có tôi cũng vậy! Anh Sato sẽ có ngày đến Việt Nam họ đi đến Little Sài Gòn, thì nào anh cũng thấy! Nhúng nhieu anh qua Thủ Nhĩ Kỳ, anh sẽ cảm thấy đi chửi như ở Nhật Bản!

Ở Thủ Nhĩ Kỳ, tôi còn cảm thấy tính lịch sự thì n cái nhieu ngó i mà tôi đã gặp. Thí dụ như hai chú bé chừng 13, 14 tuổi đi ngang bán thì bánh mì hình vành khăn rất phổ thông ở đây. Ăn vào lúc còn nóng nó vừa dòn vừa dẻo, ăn không cũng thấy ngon. Khi mua một cái bánh, tôi nhìn bảng giá đoán chừng họ bán một đi ngang lira, rồi móc tiền đi ngang xềng trong túi ra đi m và đưa cho chú bé. Tôi xem lại, phân biệt được giá trị tiền đi ngang xềng đó cũng khá mặt thời giờ và rất dễ làm. Tôi trả tiền xong quay lưng đi, bảng một chú bé gọi gọi tôi. Chú đưa lại tôi một đi ngang lira trả đi. Chú không lấy thêm một đi ngang cái ngó i trông thấy rõ là du khách, mà trong đi chú chỉ gặp có một lần! Một ngó i lịch sự họ là ngó i từ từ đi với nhúng nhieu mà mình chỉ gặp một lần trong đi. Hai chú bé này rõ ràng là nhúng nhieu lịch sự họ.

Tôi còn cảm thấy tính lịch sự thì n cái ngó i dân ở đây trong một chuyện khác. Chúng tôi đi vào khu chợ Grand Bazar nơi tiêu ng. Hai phố ở Việt Nam vào một tiệm kim hoàn như, họ xem hàng và mua cái. Ông chủ tiệm làm việc có mặt mình, ông bày các khay trưng bày nhúng bông tai, hạt ngọc, vân vân trên quầy cho khách xem. Tôi đang đi ngang ngoài cái tiệm thì thấy ông bốc ra ngoài, chửi sang họ ngó i chủ tiệm bên cạnh đi đi tiêu n. Nhìn vào trong, hai bà khác vứt n chén nước và bàn tán. Tôi ngạc nhiên vì không thấy ông ta cất nhúng khay đi ngang đi ngang ngó c trả cái khi rồi tiêu n! Ông còn chửi qua chửi lại mấy tiệm bên cạnh đi đi tiêu n. Bảng đi ngang, cái khu buôn bán bỏ mặt đi ngang, đèn tắt hết, tối thui. Ông chủ tiệm vứt n tởp tởc chửi đi đi tiêu n, mấy phút sau mới trở lại tiêu tởc nói chuyện với khách! Sau đó, đèn lại bật lên, việc mua cái tiêu tởc! Tôi không hiểu nơi thì sao một chủ tiệm vàng có thể tin ngó i khách ngoài quốc mà bỏ ra ngoài, không khóa các cánh cửa, để các khay vàng, ngọc trưng bày trên nhieu vậy! Chắc họ ở đây ngó i ta có thói quen coi ai cũng là ngó i lịch sự thì n, đáng tin cậy!

Ở nhúng thành phố đông du khách, ngó i ta rất dễ sinh họ. Mọi ngó i coi đám du khách là con mồi cho họ lợi dụng, là a gót, họ xin xỏ! Hai chú bé ngó i Thủ Nhĩ Kỳ không hề nhieu nhúng thói xấu đó. Ông chủ tiệm vàng chỉ cũng không. Thủ Nhĩ Kỳ là một nước khá đông, 72 triệu người, GDP khoảng 730 tỉ Mỹ kim, tính mỗi đi ngang người là 11,000 đô la. Nhúng hiện nay thì thất nghiệp cũng lên tới 11%, và trong dân chúng có 20% còn sống dưới mức nghèo khó. Nhúng phải nói là dân trí họ rất cao, và đáng khâm phục nhất là tinh thần kỷ luật, trật tự, giờ sạch sẽ nơi công cộng. Xin nhắc lại, tôi chỉ thấy cảm thấy như vậy khi đến hai nước khác là Đức và Nhật Bản. Ngó i dân các nước đó sống kỷ luật, sạch sẽ và lịch sự họ, không phải để cho ngó i nước khác phải kính phục. Họ sống như vậy vì chính họ. Khi mọi ngó i cùng sạch sẽ, trật tự công ích, giờ kỷ luật, thì cuộc sống cái tốt cái đẹp ngó i an vui hơn.

Một dân tộc đáng kính trọng

Tác Giả: Ngô Nhân Dụng

Thứ Bảy, 14 Tháng 11 Năm 2009 20:11

Yêu cầu nào đã giúp cho những người dân bình thường một quốc gia giàu có những đức tính kỷ luật, sạch sẽ, tôn trọng công ích và sống lành mạnh một cách tự nhiên như thế? Đây là một đề tài tôi xin quý vị đức gi cùng suy nghĩ. Làm thế nào để người Việt Nam mình cũng tiếp đức những thói quen tốt đẹp của người khác? Thật đáng buồn khi thấy đức bào mình sống trong một chế độ chuyên dùng bạo lực và gian dối đã bắt họ những thói quen tốt của tiên, chấp tiếp đức toàn thói xấu. Sau này họ kẻ dân ta đã tiếp đức những thói quen gian dối, lười biếng, ích kỷ, không tôn trọng của công. Muốn tiếp những thói quen, những đức tính tốt, chúng ta phải bắt đầu ngay, từ mỗi người, từ mỗi gia đình, từ trường học. Các nước phải thực tiếp tinh thần công dân, đức đức con người, người này làm rồi người khác sẽ bắt chước theo, nhất là cho thấy họ con cháu.

Thật đáng tiếc khi có những người trẻ tuổi học giỏi để rồi họ nhau tiếp lại sống an nhàn, thanh cao, sống vì người khác mà không nghĩ tới mình, như các tăng ni trẻ ở Tu viện Bát Nhã trước đây, thì chính những họ tốt giáo sư B&#Đ& này bắt trừ đức, cảm đoán và bây giờ đang bắt đầu đi mỗi người đi một nơi!

Có cách nào cứu nước hay không?